

Ecologisch veldonderzoek

Noorderdiep 99 en 101 te Nieuw-Buinen

In opdracht van: DLV-Advies
22 oktober 2018

Colofon

© 2018 Laneco / DLV-Advies

Tekst en samenstelling: [REDACTED]

Tweede lezer: [REDACTED]

Met medewerking van: [REDACTED]

Projectnummer: 84.18.09

In opdracht van: DLV-Advies

Wijze van citeren: [REDACTED] 2018. Ecologisch veldonderzoek Noorderdiep 99 en 101 te Nieuw Buinen.
Laneco, Ede.

Contact:

Laneco
Mastbos 25
6718 HA Ede
www.laneco.nl

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

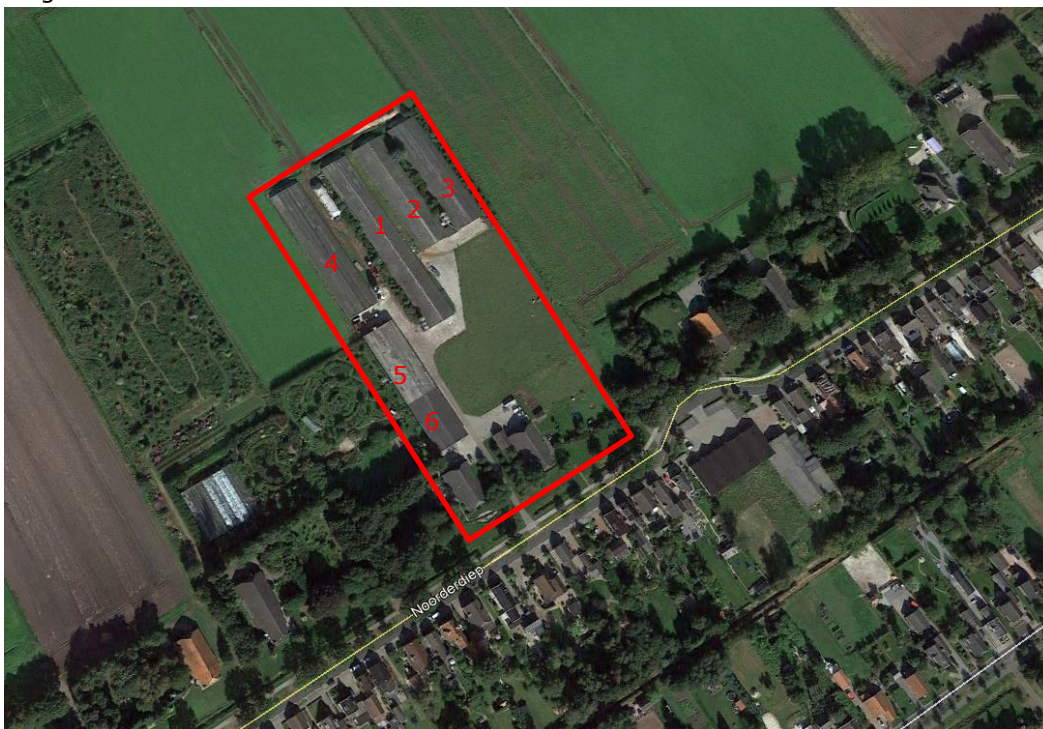
INHOUD

1	INLEID.....	5
1.1	AANLEIDING	5
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	5
2	SOORTENBESCHERMING.....	7
3	SOORTBESCHRIJVING	9
3.1	VLEERMUIZEN.....	9
4	ONDERZOEKSVRAAG EN METHODE	10
4.1	ONDERZOEKSVRAAG	10
4.2	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	10
4.3	ONDERZOEKSRONDES.....	11
5	ONDERZOEKSRESULTATEN	12
5.1	VLEERMUIZEN.....	12
5.2	OVERIGE WAARNEMINGEN	13
6	CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES.....	14
6.1	CONCLUSIE.....	14
6.2	CONSEQUENTIES	14
BIJLAGE 1	LITERATUURLIJST.....	16
BIJLAGE 2	WAARNEMINGEN OP KAART.....	17

1 INLEID

1.1 AANLEIDING

Aan het Noorderdiep 99 en 101 te Nieuw-Buinen is men voornemens om drie van de bestaande pluimveestallen te slopen. De open kapschuur met de daar aan achterliggende pluimveestal worden omgebouwd tot zorglocatie met woningen en dagbesteding. Tijdens een in 2018 uitgevoerde quick scan flora en fauna (Roelofs 2018) is geconstateerd dat de pluimveestallen 1, 2 en 3 geschikt zijn als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Laneco is gevraagd om nader onderzoek te verrichten naar het gebruik van het plangebied door deze soort(groep). Verder is er tijdens de quick scan huismus waargenomen in de open kapschuur (5 en 6) en de pluimveestallen 1,2 en 4. Omdat aanwezigheid van huismus reeds is aangetoond en het aantal nesten goed geteld kon worden is vervolgonderzoek naar het voorkomen van deze soort niet uitgevoerd.

Ligging en globale begrenzing (rode lijn) met 5 en 6 de open kapschuur en 2 t/m 4 de pluimveestallen(luchtfoto: Google Earth).

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGRENEN

Het plangebied aan het Noorderdiep 99 en 101 te Nieuw-Buinen is een onderdeel van de lintbebouwing in de gemeente Borger-Odoorn (provincie Drenthe). Het plangebied wordt omringd door agrarisch landschap en ligt ten zuiden van de plaats Stadskanaal.

Op het perceel aan de Noorderdiep 99 en 101 zijn twee woonhuizen met enkele opstallen gelegen, waaronder vier pluimveestallen en een open kapschuur. De gebouwen hebben golfplaten daken en gedeeltelijk zijn dakbeschotten en een spouwmuur aanwezig in de stallen. De pluimveestallen 1, 2 en 3 worden gesloopt. De pluimveestal 4 en de open kapschuur 5 en 6 worden omgebouwd ten behoeve van de nieuwe functie. Het zuidelijke deel van de open kapschuur (6) heeft gedeeltelijk een spouw, net zoals de wanden van de pluimveestallen.

Langs de twee van de pluimveestallen zijn erfsingels aanwezig, met daarin onder andere de soorten: iep (*Ulmus*), spaanse aak (*Acer campestre*), hazelaar (*Corylus avellana*), schietwilgen als knot (*Salix alba*), els (*Alnus*), vlier (*Sambucus nigra*) en lijsterbes (*Sorbus*).

Langs de randen van het gehele plangebied zijn aan alle zijdes watergangen aanwezig, die grotendeels watervoerend zijn.

Men is voornemens drie pluimveestallen (nummers 1, 2 en 3 op de luchtfoto), inclusief (een deel van) het groen, te verwijderen, zodat hier ruimte komt voor akkerbouw en een nieuwe akkerbouwloods. De huidige zorglocatie gaat uitbreiden, hiervoor worden een andere pluimveestal en een open kapschuur omgebouwd (nummers 4, 5 en 6 op de luchtfoto) tot zorglocatie met woningen en dagbesteding.

2 SOORTENBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet natuurbescherming bepalend. De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime, als volgt in de Wet natuurbescherming opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen
- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben
- Artikel 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort

Habitatrichtlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage 1

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
- Artikel 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

-
- *Soorten van de Vogelrichtlijn:*
Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
 - *Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:*
Dit zijn alle soorten van bijlage IV onderdeel a van de Habitatrichtlijn inclusief het verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
 - *Nationaal beschermde soorten:*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Als een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Wet natuurbescherming. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats;
- De volksgezondheid, de openbare veiligheid in het geding is;
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Voor vogels gelden voorwaarden uit de Vogelrichtlijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid in het geding is;
- Veiligheid van het luchtverkeer in het geding is;
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor nationaal beschermde soorten:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Zorgplicht

Naast beschermde dier- en plantensoorten, moet iedereen voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

3 SOORTBESCHRIJVING

3.1 VLEERMUIZEN

Vleermuizen zijn vliegende zoogdieren die aan de hand van echolocatie hun positie bepalen. Deze nachtdieren verblijven overdag in besloten ruimtes. Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast zijn er soorten die van beide elementen gebruik maken.

Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz.) of bomen (in holten, achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders.

Vanaf begin april komen vleermuizen te voorschijn uit hun winterverblijven, afhankelijk van het weer, de ene soort wat later dan de andere. Van half mei tot half juli vormen de vleermuizen kraamkolonies waarin de jongen worden geboren en grootgebracht. De mannetjes verblijven dan apart in kleinere groepen. Vanaf half augustus tot september, in het paarseizoen, vallen de kraamkolonies uiteen en trekken sommige soorten vleermuizen uit hun voortplantingsgebied weg, terwijl andere soorten nooit ver vliegen tussen zomer en winter verblijf. In deze periode paren de meeste vleermuissoorten. Vanaf oktober gaan de verschillende soorten in winterslaap, waarbij de ene soort zich eerder terugtrekt in zijn winterverblijf dan de andere (Helmer, 1988).

Omdat de soorten vaak jarenlang gebruik maken van vaste aanvliegroutes tussen verblijfsplaats en foerageergebied, kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied.

Alle vleermuissoorten, hun verblijfplaatsen en belangrijke onderdelen van het leefgebied zijn strikt beschermd in de Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.6 van deze wet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn).

4 ONDERZOEKSVRAAG EN METHODE

4.1 ONDERZOEKSVRAAG

Doel van dit onderzoek is om na te gaan of de voorgenomen ingrepen gevolgen hebben voor beschermde soorten vleermuizen. Als effecten op deze beschermde soort zodanig zijn dat belangrijke onderdelen van het leefgebied of verblijfplaatsen (indirect) verloren gaan, dan moet een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor de ingrepen worden aangevraagd.

Gezien de beperkte toegangen tot de spouwmuren, en de ligging in een open landschap zonder beschutting, zijn in de quick scan kraam- en belangrijke winterverblijfplaatsen uitgesloten. Er is alleen onderzoek gedaan naar zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

4.2 ONDERZOEKSMETHODIEK

4.2.1 Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd met behulp van een batdetector (Petterson D240X). Batdetectors vertalen de voor mensen onhoorbare sonargeluiden van vleermuizen in hoorbare geluiden. Vleermuizen zijn op naam gebracht door interpretatie van het ritme en de klank van hun sonargeluid, gecombineerd met zichtwaarnemingen van vliegstyl en grootte. Er is gewerkt conform het protocol voor vleermuisonderzoek zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2017). Bijzondere waarnemingen zijn opgenomen en in batsound geanalyseerd.

Zomerseizoen

Er is 1 zomerronde uitgevoerd in het zomerseizoen van 2018 om de aanwezigheid van vliegroutes, belangrijke foerageergebieden en zomerverblijfplaatsen te onderzoeken. Dit betreft een avondonderzoek. Omdat er in de quick scan (Roelofs 2018). Het plangebied alleen geschikt werd geacht voor een zomerverblijfplaats kon, conform het vleermuisprotocol, worden volstaan met één onderzoek in de zomer en twee onderzoeken in het paarseizoen. Tijdens de paarperiode kan namelijk ook een zomerverblijfplaats worden vastgesteld. Er is gekeken naar vliegroutes, foeragerende dieren en paarverblijfplaatsen.

Paarseizoen

Er zijn in de nazomer van 2018 twee onderzoeksrondes uitgevoerd om de aanwezigheid van vliegroutes, belangrijke foerageergebieden, zomerverblijfplaatsen, paarplaatsen en winterverblijfplaatsen te onderzoeken. Eén avondronde is uitgevoerd met twee personen en de andere met één persoon.

4.3 ONDERZOEKSRONDES

Datum	Start/einde	Soort/periode	Zon op/ onder	Windkracht	Temperatuur	Bijzonderheden
10 juli 2018	21.40 – 00.05 uur	Vleermuizen avond	22.00 uur	2-3 Bft.	17 °C	Helder
05 september 2018	20.15 – 22.20 uur	Vleermuizen avond	20.19 uur	2-3 bft. - 0	19 °C	Bewolkt
27 september 2018	20.30 – 22.45 uur	Vleermuizen/ avond	19.27 uur	windstil	12 °C	Helder

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 VLEERMUIZEN

De waarnemingen van de zomer- en najaarsrondes naar vleermuizen zijn weergegeven op de kaarten in bijlage 2.

5.1.1 Zomerseizoen

1^e onderzoeksrunde

De eerste onderzoeksrunde op 10 juli 2018 betrof een avondonderzoek. Tijdens deze ronde zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen in en rondom het plangebied. Om 22.34 is de eerste waarneming gedaan van een gewone dwergvleermuis. Deze foerageerde in de kapschuur. Later tijdens het onderzoek is om 22.51 een laatvlieger waargenomen. Deze foerageerde boven het veld tussen de kapschuur en de pluimveestallen in. Beide dieren vlogen van buitenaf het plangebied in. Er zijn verder geen waarnemingen gedaan van vleermuizen.

In de opstallen in het plangebied zijn geen verblijfplaatsen, vliegroutes of andere belangrijke onderdelen uit het leefgebied van vleermuizen aangetroffen.

5.1.2 Paarseizoen

1^e onderzoeksrunde

De eerste onderzoeksrunde in het paarseizoen, op 5 september 2018, betrof een avondonderzoek. Tijdens deze ronde zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen.

De eerste waarneming was van een gewone dwergvleermuis. Deze vloog om 20.35 een kwartier na zonsondergang boven het veld ten oosten van de open kapschuur. Om 20.38 is daar ook een foeragerende laatvlieger waargenomen. Beide dieren vlogen afwisselend in de open kapschuur en boven het veld gedurende het hele onderzoek. Later is nog een tweede laatvlieger foeragerend boven het veld waargenomen. Aan de zuidkant van de pluimveestallen (op de foto nr. 2 en 3) is eenmalig een roepende gewone dwergvleermuis gehoord. Deze vloog kort roepend voor de staldeuren. Later is hij ook een enkele keer roepend tussen de pluimveestallen nr. 1 en 4 gehoord. Later op de avond bleef deze tussen de woning met huisnummer 99 en huisnummer 101 roepend vliegen. Omdat de vleermuis op die locatie territoriaal roepend bleef rondvliegen, kan worden geconcludeerd dat in één van beide woningen een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig is. Omdat het territoriaal roepende dier rond bleef vliegen, en niet aantikte aan één van beide woningen, kan een exacte plek niet worden bepaald. Over de hele avond vlogen er tussen de 5 en 6 gewone dwergvleermuizen incidenteel in het plangebied foeragerend rond.

In de te slopen of verbouwen opstallen in het plangebied zijn geen verblijfplaatsen, vliegroutes of andere belangrijke onderdelen uit het leefgebied van vleermuizen aangetroffen.

2^e onderzoeksrunde

De tweede najaarsronde betrof een avondonderzoek op 27 september 2018. Tijdens deze ronde zijn gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis waargenomen in en rondom het plangebied. Boven het veld ten oosten van de open kapschuur en ten zuiden van de pluimveestallen foerageerden 3 tot 4 gewone dwergvleermuizen. Later tijdens het onderzoek vloog er een ruige dwergvleermuis vanuit het westen over het onderzoeksgebied heen. Deze foerageerde kort boven het veld en vloog daarna in oostelijke richting het onderzoeksgebied uit. Rondom het woonhuis met huisnummer 101 vloog gedurende het onderzoek, een baltsende gewone dwergvleermuis. Deze heeft een paarplaats aan de zuidzijde van het woonhuis aan de straatkant. Aan het woonhuis worden geen werkzaamheden uitgevoerd.

Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat er vliegroutes, paarverblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen aanwezig zijn in de te slopen en verbouwen delen van het plangebied.

Even buiten het onderzoeksgebied zijn aan het Noorderdiep nog een tweetal paarplaatsen waargenomen van gewone dwergvleermuis. Boven de watergang ten oosten van het Noorderdiep foerageerden 3 tot 4 gewone dwergvleermuizen.

Winterverblijfplaatsen

Gezien de beperkte activiteiten en de afwezigheid van zomer- en paarverblijfplaatsen en de lage hoogte van de pluimveestallen is het niet aannemelijk dat de bebouwing binnen het plangebied in de winter een functie vervult als (massa) verblijfplaats voor vleermuizen.

5.2 OVERIGE WAARNEMINGEN

Bij het eerste zomeronderzoek is er een waarneming gedaan van een overvliegende uil. De soort kon niet worden vastgesteld maar gezien de tijdens de quick scan gevonden braakballen van kerkuil in de kapschuur, zal het hier vermoedelijk om een kerkuil gaan.

6 CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES

Aan het Noorderdiep 99 en 101 te Nieuw Buinen, gemeente Borger-Odoorn is op een agrarisch bedrijf de sloop en renovatie van een viertal pluimveestallen en een kapschuur voorzien. Bij een verkennend onderzoek (Roelofs 2018) is geconcludeerd dat de te slopen opstallen mogelijk van belang kunnen zijn als zomer- en/of paarverblijfplaats voor vleermuizen.

6.1 CONCLUSIE

6.1.1 Vleermuizen

In het verkennende onderzoek wat op deze locatie is uitgevoerd, is geconcludeerd dat alleen zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen worden verwacht op deze locatie. Het gerichte onderzoek richt zich daarom ook op deze functies conform het Vleermuisprotocol (NGB, 2017).

Bij het gerichte onderzoek naar vleermuizen zijn drie soorten vleermuizen waargenomen in en rondom het plangebied: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. Van alle aangetroffen vleermuizen zijn passerende en foeragerende dieren waargenomen. Aan de zuidzijde van het woonhuis met huisnummer 101 is een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Aan dit woonhuis worden geen werkzaamheden uitgevoerd. Er zijn geen zomer- en paarverblijfplaatsen, vliegroutes of belangrijke foerageerplaatsen in te slopen of verbouwen gebouwen in het plangebied aangetroffen. Ook is het aantal foeragerende dieren beperkt.

6.2 CONSEQUENTIES

In de te slopen of verbouwen delen van het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Ook vormen de opstallen geen essentieel onderdeel van een lijnelement en daardoor onderdeel van een vliegroute voor vleermuizen. Gezien de geringe waarnemingen worden winterverblijfplaatsen niet verwacht. Met het slopen van de drie pluimveestallen (1,2, en 3) en de renovatie van de kapschuur (5 en 6) met achterliggende pluimveestal (4) worden er geen rust- of voortplantingsplaatsen aangetast. De sloop en renovatie kan dan ook worden uitgevoerd zonder gevolgen voor de Wet natuurbescherming.

6.2.1 Overige soorten

Er zijn, met uitzondering van huismus, ten aanzien van overige soorten geen consequenties voor het slopen en renoveren van de bebouwing binnen het plangebied. Wel dienen de voorwaarden ten aanzien van het broedseizoen en de zorgplicht in acht te worden genomen.

BIJLAGE 1 LITERATUURLIJST

Roelofs, J., 2018. Quick scan flora en fauna Noorderdiep 99 – 101 Nieuw-Buinen. Laneco, Ede.

Helmer, W., Limpens, H.J.G.A. en Bongers., W., 1e versie 1988. Handleiding voor het inventariseren en determineren van Nederlandse vleermuissoorten met behulp van bat-detectors. Stichting vleermuis-onderzoek (dr. L. Bels stichting).

Michel Barataud, 2015. Acoustic Ecology of European Bats

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Netwerk Groene Bureaus, GAN, 2017. Vleermuisprotocol.

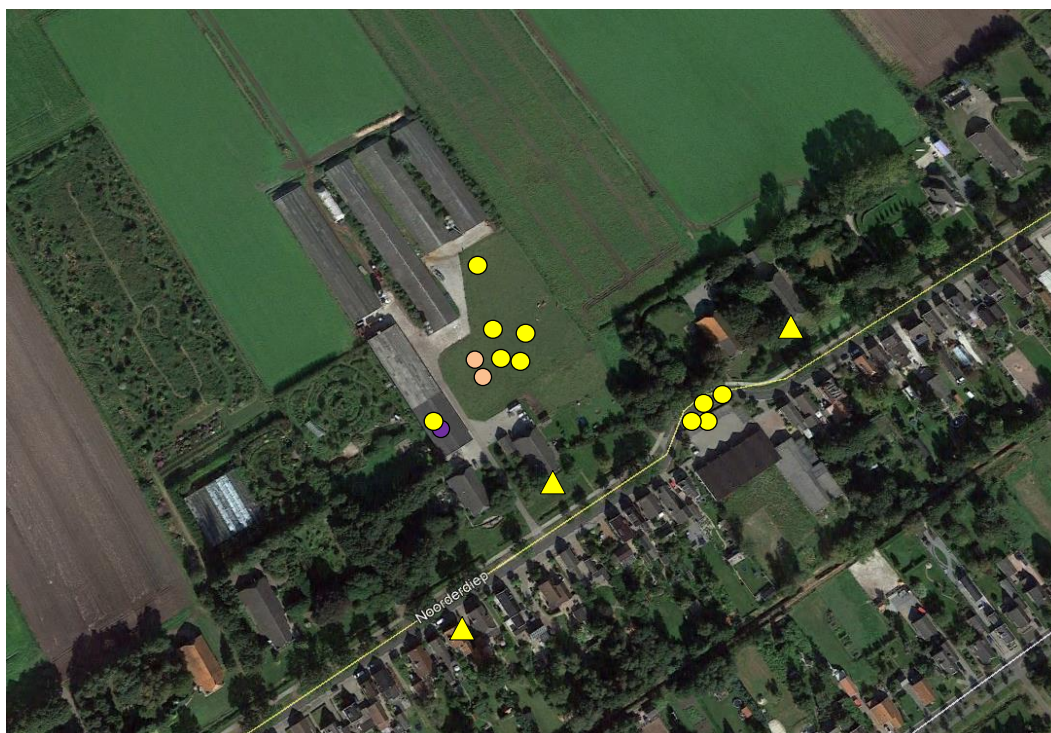
Websites:

www.vleermuis.net

www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren

BIJLAGE 2 WAARNEMINGEN OP KAART

Waarnemingen Noorderdiep 99 en 101 te Nieuw-Buinen

- Gewone dwergvleermuis - foeragerend/overvliegend
- ▲ Gewone dwergvleermuis - paarverblijfplaats
- Laatvlieger - foeragerend/overvliegend
- Ruige dwergvleermuis - overvliegend